

**Тема 1. Вступ до історії України. Стародавня доба. Походження
східних слов'ян.
Семінар 1 (2 год.)**

План.

1. Предмет, методи, принципи і функції, періодизація та джерела історії України.
2. Дослов'янський період на території України:
 - а) кам'яний вік (палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт (трипільська культура)), бронзовий вік;
 - б) ранній залізний вік (кімерійці, скіфи, сармати, готи, гуни).
 - в) античні міста Північного Причорномор'я та Криму.
3. Походження, розселення та устрій східних слов'ян (до кін. VIII ст.).

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Підготуйте конспект відповідей з питань теми.

Завдання 2. З'ясуйте і випишіть зміст наступних понять і термінів: історія, історіографія, велике переселення народів, родова община, сусідська община, язичництво, автохтонне населення, анти, археологічна культура, джерелознавство, історичне джерело, методологія, методологічні принципи, українська народність, українська національна ідея.

Завдання 3. Складіть таблицю періодизації історії України.

Завдання 4. Класифікуйте та зробіть аналіз основних джерел з історії України.

Завдання 5. Відобразіть у вигляді схеми місце історії України в системі гуманітарних наук.

Завдання 6. Користуючись картою, визначте розташування: стоянок первісних людей на території України, перших державних утворень на території Північного Причорномор'я та Приазов'я, племен кімерійців, Скіфської держави, сарматських, готських племен, території союзів слов'янських племен та їх сусідів (до кін. VIII ст.).

Завдання 7. Підготуйте відповіді на наступні запитання.

1. Які значення терміну "історія" вам відомі?
2. Дайте характеристику історії України як науки.
3. Визначте зміст поняття "історичне знання".
4. Що є об'єктом і предметом дисципліни "Історія України"?
5. Розкажіть про методологічні принципи та дослідницькі метод, що мають застосовуватися під час вивчення дисципліни?
6. Охарактеризуйте та покажіть на прикладах використання загальнонаукових та інших методів дослідження історії України.
7. Дайте характеристику історико-правового, порівняльно-історичного, конкретно-історичного, системного методів дослідження.
8. Визначте місце та значення історії України в системі суспільних наук.

9. У чому полягає зв'язок історії України з історією стародавнього світу, всесвітньою історією, історією держави і права України?
10. У чому полягає сутність проблеми періодизації історії України? Сучасні погляди на періодизацію історії України.
11. Визначте поняття та дайте загальну характеристику історіографії історії України.
12. Схарактеризуйте загальні закономірності розкладу первісного ладу, становлення класового суспільства на українських землях.
13. З'ясуйте основні відомості про суспільно-політичний лад киммерійців.
14. Дайте загальну характеристику становлення, розвитку і занепаду Скіфської державності. Велика і Мала Скіфія.
15. Які відомості про сарматські племена (язичів, роксоланів, аланів та ін.) дійшли до наших часів?
16. Назвіть основні етапи грецької колонізації Причорномор'я.
17. Вкажіть загальні причини занепаду Скіфської держави, античних міст-держав та Боспорського царства.
18. Охарактеризуйте вплив кочових народів на освоєння території сучасної Запорізької області.
19. Які археологічні пам'ятки Запорізької області належать стародавнім східнослов'янським племенам?

Завдання 8. Підготуйте реферат за однією з вказаних проблем.

1. Археологічні знахідки первісного суспільства в Запорізькій області
2. Кам'яна могила поблизу Мелітополя – унікальна пам'ятка неоліту.
3. Життя кочових племен на території Запорізької області.
4. Скіфське царство.
5. Походження слов'ян.

Література:

1. Агбунов М. В. Путешествие в загадочную Скифию. – М., 1989.
2. Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С. 1–15.
3. Археологія та стародавня історія України. – С. 41–303.
4. Баран В. Д., Козак Д. Н., Терпиловський Р. Н. Походження слов'ян. – К., 1991. – С. 5–27, 90–133.
5. Бойко О. Д. Історія України – С. 9–40.
6. Білецький А. О. Геродот про скіфів і скіфію // Археологія. – 1991. – № 1. – С. 148–151.
7. Бубенок О. Б. Ясы и бродники в степях Восточной Европы (VI – начало XIII в.). – К., 1997.
8. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., – С. 9–63.
9. Грушевський М. Історія України-Руси. – Т. 1. – С. 21–161, 244–305.
10. Гудзь-Марков А. В. История словян. – М., 1997.
11. Дзир Я. Автопортрет нації. – К., 1997.
12. Залізняк Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994.
13. Залізняк Л. Етногенез українців, білорусів та росіян (за даними археології) Пам'ять століть. – 1997. – № 4. – С. 2–13.
14. Залізняк Л. Від склавів до української нації. – К., 1998.

- 15.Иванчик А. И. Кимерийцы. Древневосточные цивилизации и степные кочевники в 8-7 веках до н. э. – М., 1996.
- 16.Мозолевський Б. Скіфський степ . – К., 1983.
- 17.Онищенко І. Діалектика становлення українського етносу та нації. – К., 1997.
- 18.Смолій В. А., Гуржій О. І. Як і коли почала формуватися українська нація? – К., 1991.
- 19.Сторінки історії та культури Праукраїни : Кн. 1. (Упоряд. С. М. Вовк. – Чернівці: Прут, 2001. – 288 с.
- 20.Тереножкин А. И. Кимерийцы. – К., 1976.
- 21.Чмихов М., Кравченко Н., Черняков І. Археологія та стародавня історія України – К., 1991.
- 22.Шовкопляс І. Г. Стародавній кам'яний вік на Україні. – К., 1955.
- 23.Древний водный путь река Днепр – уникальный памятник археологии и истории Восточной Европы / Шаповалов Г.И., Терентьев А.И.// Тезисы областной историко-краеведческой конференции «История запорожского края в дооктябрьский период». – Запорожье, 1991. – С. 13 – 15.
- 24.О подводных исследованиях Каменского городища и его гавани «Каменный затон» / Шаповалов Г.И., Трипольский И.Л.// «Проблемы скифо-сарматской археологии Северного Причерноморья»: Тезисы докладов обл. конференции. – Запорожье, 1989. – С. 171 – 173.
- 25.Сокульский А.Л., Шевченко Т.К., Бодянский Г.В. Розкопки слов'янського поселення на о. Хортиця // Археологічні відкриття. - М., 1976. – С. 373.
- 26.Сокульский А.Л., Хортиця за археологічними та історичними дослідженнями // Запорозьке козацтво в українській історії, культурі та національній самосвідомості. - К., 1997. – С. 355 – 364.
- 27.Шаповалов Г.И. Якорный камень эпохи бронзы из коллекции Запорожского краеведческого музея // Проблемы изучения катакомбной культурно-исторической общности: Тезисы докладов Всесоюзного семинара. - Запорожье, 1990. – С. 107.
- 28.Шаповалов Г.И. Керамические модели судов скифского времени // Киммерийцы и скифы: Тезисы докладов международной конференции памяти А.И.Тереножкина. - Мелитополь, 1992. – С. 111 – 112.